

بیماری هاری

هاری نوعی بیماری ویروسی حاد و کشنده ی ویروسی است که به دو شکل تحریکی (هاری خشمگین) یا فلجی (هاری ساکت) ظاهر می شود. انسان و سایر حیوان های خون گرم پستاندار به طور تصادفی و اغلب از طریق حیوان گزیدگی به آن مبتلا می شوند.

علل اهمیت بیماری: میزان کشندگی بالا، افزایش روند حیوان گزیدگی در انسان

عامل بیماری: ویروسی متعلق به رابدوویروس ها و از جنس لیساوویروس ها

راه انتقال بیماری:

هاری معمولاً توسط حیوانات ناقل منتقل می شود. هاری عموماً به وسیله ی گزش یک حیوان هار به انسان سرایت می کند هرچند از طریق کشیده شدن پنجه ی آغشته به بزاق حاوی ویروس هاری (به ویژه در گربه و گربه سانان) نیز بیماری منتقل می شوند. سگ ها و گربه های به ظاهر سالم که در اواخر دوره ی نهفتگی بیماری هاری هستند و هنوز علائم بالینی در آن ها ظاهر نشده است از طریق لیسیدن لب چشم و بینی کودکانی که با آن ها بازی می کنند بیماری هاری را منتقل می کنند.

*سگ ها مخزن اصلی و ناقل بیماری هاری بوده و در آسیا و آفریقا همچنان منشا اصلی سرایت به انسان می باشند.
*هاری از طریق پوست سالم سرایت پذیر نیست ولی از راه کوچک ترین خراش یا زخم در پوست منتقل می شود.

نظارات بالینی:

بیماری هاری به 4 مرحله تقسیم می شود:

1- مرحله ی نهفتگی:

بین 15 روز تا 3 ماه و به طورمتوسط 1 تا 2 ماه به طول می انجامد در برخی موارد ممکن است بیشتر هم طول بکشد. طول دوره ی نهفتگی به مواردی نظیر شدت زخم تعداد جراحی و محل آنها بستگی دارد.

2- بروز علائم اولیه:

علائم اولیه ی غیر اختصاصی هاری عبارتند از: تب، لرز، خستگی، سردرد، ضعف، درد عضلانی بی اشتهایی اشکال در بلع حالت تهوع و استفراغ، سرگیجه درد های شکمی، اسهال، گلودرد، تنگی نفس، سرفه ی خشک، نگرانی و ترس تحریک پذیری و عصبی بودن
علائم بسیار اختصاصی این مرحله : علائم موضعی در محل، گاز گرفتن شامل سوزش، گزگز و مورمور

3- مرحله ی حاد عصبی:

این مرحله به دو شکل می تواند ظاهر می شود:

1. شکل هیجانی یا خشمگین : دویدن و دست و پا زدن، تحریک پذیری و عدم آرامش، توهم، نگرانی و هیجان، ترس از آب علامتی است که در این شکل بیشتر دیده می شود و موجب انقباض های دیافراگم و عضله های تنفسی می شود.

2. شکل فلجی یا ساکت: دوره ی بیماری در این شکل طولانی تر از هاری خشمگین است

ضعف در اندام گاز گرفته شده و به تدریج سایر اعضا، کاهش هشیاری و اختلال در حس، فلج اعضا، نشانه های مننژیت و....

4-مرحله ی کما و مرگ:

در نهایت ابتلا به بیماری هاری به مرحله ی کما می رسد و بیمار به علت نارسایی و آپنه یا کلاپس قلبی عروقی می میرد. از شروع علائم بالینی تا مرگ به طور متوسط 4 تا 7 روز طول می کشد.

درمان:

ابتلا به هاری درمان ندارد و به مرگ منجر می شود اما با انجام اقدامات پیشگیری به موقع می توان از ابتلا به بیماری جلوگیری کرد. در هاری پیشگیری بعد از تماس و قبل از شروع هر گونه علامت یا نشانه ای اهمیت دارد.

در موارد حیوان گزیدگی بایستی حیوان را مشکوک به هاری تلقی نموده و اقدام های لازم را انجام داد.

پروپیلآکسی پس از تماس شامل: رسیدگی موضعی به زخم و نیز مصون سازی فعال و غیر فعال است.

رسیدگی موضعی به زخم ضروری است و به مقدار زیادی از خطر عفونت با ویروس هاری می کاهد. رسیدگی به زخم نباید به تاخیر انداخته شود.

*تمام زخم ها و خراشیدگی های ناشی از گزش بایستی به طور کامل (حداقل 5 تا 10 دقیقه به طور عمیق) با آب و صابون شست و شو داده شوند.

* کف صابون از لابه لای زخم کاملاً شسته شود زیرا باقی ماندن صابون اثر بعضی از مواد ضد عفونی کننده را از بین می برد.

*بافت های مرده له شده و نکروزه بایستی برداشته شود.

*ضد عفونی زخم با محلول بتادین یا الکل یا سایر مواد ویروس کش

**خودداری از بخیه زدن؛ در برخی موارد بخیه زدن می تواند توسط پزشک جراح با در نظر گرفتن اقدامات لازم نظیر اینفیلتره کردن سرم ضد هاری داخل و اطراف زخم انجام شود.

*تزریق سرم ضد هاری، برای همه ی افراد لازم نیست

*تزریق واکسن ضد هاری

به صورت عضلانی در عضله ی بازو-هرگز نبایستی سرینت را به عنوان محل تزریق انتخابی کرد. معمولاً هفت تا 10 روز پس از اولین تزریق واکسن آنتی بادی در بدن ظاهر می شود.

*تزریق سرم و واکسن ضد کزاز با توجه به امکان ورود عامل کزاز به جراحت ایجاد شده

*آنتی بیوتیک تراپی به منظور پیشگیری از عفونت های ثانویه

*تحت مراقبت قرار دادن حیوان مهاجم

***تمام موارد حیوان گزیدگی را باید مشکوک به هاری تلقی کرد مگر وقتی که خلاف آن ثابت شود.

منبع: راهنمای کشوری مبارزه با هاری

گردآوری: خانم دکتر فاطمه سوقندی

کارشناس اداره نظارت بر دارو و فرآورده های بیولوژیک

دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی نیشابور